

Zakboekjes

Howlett D, Ayers B. *Inleiding in de beeldvormende technieken*. Maarn: Prelum, 2005. 336 pagina's, € 34,50. ISBN 902-8562-008-2.

Stopfkuchen H. *Spoedeisende hulp bij kinderen*. Maarn: Prelum, 2005. 168 pagina's, € 19,50. ISBN 902-8562-009-0.

Kruys EM, Grundmeijer HGLM, Lackamp O. *Leidraad huisartsgeneeskunde*. Houten: BSL, 2005. 398 pagina's, € 34,50. ISBN 90-313-4261-0.

De vrij nieuwe medische uitgeverij Prelum is in hoog temp bezig goed verzorgde boekjes op de markt te brengen. De eerste twee zakboekjes zijn vertalingen uit het Engels (radiologie) en Duits (spoedzorg bij kinderen). De serie zal vermoedelijk uit acht deeltjes bestaan. Ook BSL maakt allerlei zakboekjes, deze keer een over huisartsgeneeskunde.

Als vorm zijn zakboekjes bedoeld om druk bezette professionals snel een overzicht te geven van veelvoorkomende feiten. Vooral geheugenloze dokters zoals ik hebben wat aan dergelijke lijstjes. Dat ze op het kritische moment altijd zoek zijn, ligt meer aan mij dan aan zo'n boekje. Het radiologieboek geeft korte overzichten van vrijwel alle beeldvormende technieken. De plaatjes zijn illustratief. Per

tractus worden aandoeningen beschreven met het bijpassend onderzoek. Gelukkig is er een goed register, want bijvoorbeeld de longembolie staat bij cardiovasculaire aandoeningen en niet bij die van het ademhalingsstelsel. De insteek is vooral die van de ziekenhuisspecialist, het woord huisarts kon ik niet vinden. De auteurs beteden geen aandacht aan interbeoordelaarsvariatie en laten de argeloze lezer toch een beetje in de waan dat alles wat de radioloog zegt ook waar is. Cijfermatige onderbouwing van testkenmerken ontbreekt. Desondanks een nuttig klein boekje, waarin je makkelijk even naleest hoe het ook weer zat met 'een T2-gewogen opname van het brein' als dergelijke specialistentaal in een ontslagbrief verschijnt. Bij de bewerking van het boekje over spoedeisende zorg bij kinderen hebben de vertalers, zo schrijven zij, vooral aansluiting gezocht bij de Nederlandse versie van *Advanced Pediatric Life Support*,

De *Leidraad huisartsgeneeskunde* is een heel klein boekje bestemd voor co-assistent en huisarts-in-opleiding. Het is gebaseerd op de NHG-Standaarden en veel gebruikte boeken als *Kleine kwalen in de huisartsenpraktijk* en *De diagnostiek van alle-daagse klachten*.

Elke klacht of aandoening beslaat slechts een of twee minipagina's met een consequente opbouw (wanneer moet je eraan denken, wat maakt de diagnose waarschijnlijk of onwaarschijnlijk en wat is de behandeling). Een probleem bij compilaties als deze is dat het lastig is om up-to-date te zijn (bij otitis externa worden alleen zure oordruppels geadviseerd). Naast de klachten vind je nog allerlei andere wetenswaardigheden van hoe je moet keelspiegelen of een paronychium moet incideren tot welke taken je aan de assistente kunt delegeren. En zelfs hoe je met vertegenwoordigers van de farmaceutische industrie moet omgaan. Voor de doelgroep is het echter zeker handig in zak, bureau of visitetas.

Joost Zaat

Genetica voor de huisarts

Schrander-Stumpel CTRM, redactie. *Klinische genetica*. Serie *Praktische Huisartsgeneeskunde*. Houten: Bohn, Stafleu Van Loghum, 2005. 395 pagina's, € 59. ISBN 90-313-3939-3.

Klinische genetica is het nieuwste boek in de serie *Praktische huisartsgeneeskunde* (niet te verwarren met *Practicum Huisartsgeneeskunde*). Het bevat een schat aan informatie over de geschiedenis van de genetica, de genetische basis van tal van aandoeningen en handvatten voor erfelijkheidsadviesing.

In het algemene eerste deel zijn hoofdstukken gewijd aan de historische en huidige ontwikkelingen in de genetica, aan erfelijkheidsadviesing in het algemeen en aan ethische aspecten van klinische genetica en genetische screening. In dit deel zijn ook meer specifieke hoofdstukken opgenomen: over de genetische aspecten van fertilitiestoornissen, over de ins en outs van de hiepruk en van pre-

natale diagnostiek en over preconceptie-zorg, met een pleidooi voor een structurele aanpak hiervan.

Het tweede 'klachtgerichte' deel omvat hoofdstukken zoals *Schisis*, *De slappe baby* en *Aangeboren hartafwijkingen*, waarin de auteurs vanuit een illustratieve casus bespreken of er sprake is van een erfelijke aandoening en hoe je daar achter komt. Vanuit praktisch oogpunt zijn dit de fraaiste hoofdstukken, waarbij de casus het startpunt vormt voor de feitelijke en theoretische beschouwing die volgt. De meeste hoofdstukken behandelen echter op klassiekere wijze diverse ziektebeelden, zoals cystische fibrose, hemofilie en de ziekte van Parkinson. De casuïstiek is daarbij helaas niet steeds illustratief voor dat wat de huisarts regelmatig tegenkomt. Zo start het hoofdstuk over diabetes mellitus met een casus

over het uiterst zeldzaam voorkomende ziektebeeld 'transiënte neonatale diabetes mellitus' (1:500.000 levendgeborenen, dus in Nederland ongeveer 1 kind per 3 jaar).

Ook is het jammer dat in het hoofdstuk over erfelijk mamma- en ovariumcarcinoom een bespreking ontbreekt waarom men hier andere criteria hanteert voor een verwijzing voor klinisch genetisch onderzoek dan in de NHG-Standaard Diagnostiek van mammacarcinoom (die in de leeswijzer bij dit hoofdstuk overigens wel wordt genoemd).

Het derde en laatste deel gaat over ontwikkelingsstoornissen en verstandelijke handicaps. Ook hier is de insteek deels klachtgericht, zoals in de hoofdstukken over de diagnostiek en signalen van mentale-retardatiesyndromen en over (de genetica van) psychiatrische aandoenin-

gen bij kinderen. Daarnaast beschrijven de auteurs een groot aantal syndromen, waaronder Down-syndroom, fragiele-X-syndroom en Prader-Willi-syndroom, maar ook het zeldzamer voorkomende Williams-syndroom. Deze beschrijvingen gaan steeds vergezeld van een paragraaf erfelijkheidsadvisering (door een klinisch genetisch centrum) en soms van een paragraaf richtlijnen voor behandeling en begeleiding.

In twee bijlagen zijn informatie over belangenorganisaties en de adressen van klinisch genetische centra opgenomen. Al met al een boek dat mij vooral geschikt lijkt als naslagwerk. De uitgebreide inhoudsopgave en indexering zijn daarbij een prima hulp.

Gerda van der Weele

Het analyseren van kwalitatief onderzoek

Boeije H. *Analyseren in kwalitatief onderzoek, denken en doen*. Amsterdam: Boom, 2005. 180 pagina's, € 25. ISBN 90-8506-078-8.

Eindelijk een makkelijk leesbaar en begrijpelijk boek over het analyseren van kwalitatief onderzoek. Dat werd tijd, want kwalitatief onderzoek in de medische wetenschap is hot. Ook H&W krijgt steeds meer kwalitatief onderzoek aangeboden. De kwaliteit van dat onderzoek laat helaas vaak nog te wensen over. Dat is vanaf nu dus niet meer nodig.

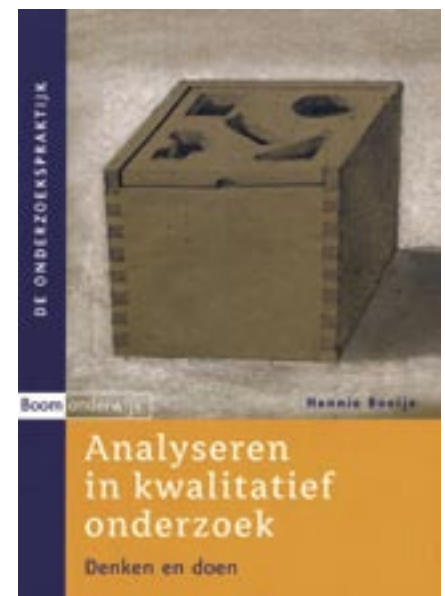
Hennie Boeije beschrijft in zijn boek op systematische wijze alle stappen die een onderzoeker moet doorlopen in het analyseproces. Hij gebruikt hier concrete voorbeelden voor en verwijst voor verdere verdieping naar recente literatuur. Het boek is dan ook vooral bedoeld als praktische handleiding voor beginnende onderzoekers.

Boeije begint met een korte beschrijving van de varianten van kwalitatief onderzoek en de verschillende analyses. Hierbij legt hij kort de principes van de *grounded theory* uit. Twee hoofdstukken

wijdt hij aan de kwalitatieve analyse van onderzoeksmateriaal. Hierin beschrijft hij het uiteenrafelen en structureren van het materiaal zodat bepaalde thema's naar voren komen. Boeije bespreekt relaties tussen gevonden thema's en de ontwikkeling van een theoretisch model. Dit proces illustreert hij met een onderzoek naar de kwaliteit van zorg in verpleeghuizen. Hij gaat in op de cyclische dataverzameling en data-analyse, het gebruik van memo's in het analyseproces en het principe van constante vergelijking. Een heel hoofdstuk wijdt hij aan de verschillende manieren van coderen. Hierin komen het open, het axiaal en het selectief coderen – met praktijkvoorbeelden – aan de orde. De nadruk ligt op het vinden van de kerncategorie. Dit is het centrale begrip waar de gevonden thema's mee zijn verbonden en aan gerelateerd zijn. Boeije geeft een aantal tips en trucs die de zoektocht naar de kerncategorie vergemakkelijken.

Boeije besteedt ook aandacht aan de kwaliteit van het kwalitatieve onderzoek. Begrippen als betrouwbaarheid, validiteit, kwaliteitsbewaking en triangulatie komen aan de orde.

Ook door de vele illustraties maakt Boeije met dit boek kwalitatief onderzoek toe-

gankelijk voor studenten en beginnende onderzoekers.. Ik raad dit boek daarom iedereen aan die zich met deze tak van sport wil bezighouden. Ook voor onderzoekers die al meer ervaring hebben met het doen van kwalitatief onderzoek is dit een goed boek, al was het maar om weer eens kritisch te reflecteren op de eigen analysestrategieën.

Tim olde Hartman